

DOI: <https://doi.org/10.15407/np.62.151>

УДК 023.5:342.9-047.22

Валентина Мудроха,

ORCID 0000-0001-9508-227X,

кандидат наук із соціальних комунікацій,

завідувач відділу бібліотекознавства,

Львівська національна наукова бібліотека України ім. В. Стефаника,

вул. В. Стефаника, 2, Львів, 79000, Україна

e-mail: mudrokhavalentyna@gmail.com

НОРМАТИВНО-ПРАВОВЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ФОРМУВАННЯ ПРОФЕСІЙНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ ІНФОРМАЦІЙНО-БІБЛІОТЕЧНИХ ФАХІВЦІВ

Мета дослідження. Стаття присвячена аналізу чинного українського законодавства, яке регулює правові відносини у сфері інформаційно-бібліотечної діяльності. Визначено основні напрями нормативно-правового забезпечення формування професійної компетентності інформаційно-бібліотечних фахівців. **Методологія дослідження.** На основі застосування теоретичних (аналіз, синтез, абстрагування, узагальнення) та емпіричних (спостереження, вивчення продуктів діяльності) методів дослідження встановлена необхідність реформування та доповнення норм галузевого законодавства, оскільки з'явилася низка нових понять та правовідносин, що вимагає свого врегулювання. **Наукова новизна.** У сучасних умовах державотворення проблема законодавчого регулювання формування професійної компетентності інформаційно-бібліотечних фахівців набуває актуальності та має життєво важливий характер, адже від вирішення цієї проблеми залежить можливість успішного функціонування бібліотек. Суспільні трансформації, зміна соціальних пріоритетів, змісту та структури інформаційних запитів суспільства й окремих соціальних інститутів впливають на розвиток бібліотек. Нові умови, в яких сьогодні працюють бібліотеки, потребують висококваліфікованих фахівців, здатних модернізувати роботу цих установ на засадах нового нормативно-правового забезпечення. **Висновки.** Дослідження виконано на підставах аналізу чинного українського законодавства та практики його застосування, вивчення наукових праць провідних фахівців бібліотечної галузі. З'ясовано, що нормативно-правове забезпечення формування професійної компетентності бібліотекарів знаходиться на належному рівні. Відбувається не тільки підвищення профе-

сійної кваліфікації, але й перекваліфікація, перепідготовка й набуття професійної кваліфікації бібліотечних працівників з іншою базовою освітою. Однак, незважаючи на це, варто наголосити на тому, що на сьогодні фактично відсутній державний орган, який би узгоджено і комплексно реалізовував державну політику у сфері бібліотечної діяльності.

Ключові слова: законодавство України, спеціалізовані професійні проекти та програми, інформаційно-бібліотечна діяльність, професійний розвиток бібліотекаря, формування професійної компетентності інформаційно-бібліотечних фахівців, кваліфікаційні характеристики працівників.

Постановка проблеми. В сучасних умовах знання та інформація постають стратегічними ресурсами розвитку цивілізації. Надвисокі темпи розвитку інформаційних технологій, активне використання засобів обробки та передачі даних, а також модернізація структури й новий зміст роботи бібліотеки вимагає від її працівників постійного оновлення професійних знань, особистісного розвитку та підвищення кваліфікації.

Усе це робить актуальним питання прийняття ефективних управлінських рішень у сфері інформаційно-бібліотечної діяльності, дослідження організаційно-правового забезпечення конкретних напрямів роботи бібліотек різних типів і видів.

Мета статті – здійснити комплексний аналіз нормативно-правового забезпечення формування професійної компетентності інформаційно-бібліотечних фахівців.

Стан дослідження. Джерельну базу дослідження становить цілий комплекс документів. Серед них: нормативно-правові акти національного законодавства – Конституція України, Закони України «Про бібліотеки та бібліотечну справу», «Про культуру», «Про професійний розвиток працівників», «Стратегія розвитку бібліотечної справи на період до 2025 року "Якісні зміни бібліотек для забезпечення сталого розвитку України"», «Довідник кваліфікаційних характеристик професій працівників»; спеціалізовані професійні проекти та програми: «Стратегія Української бібліотечної асоціації на 2019–2021 рр.», «Професійний розвиток українських бібліотекарів».

Вклад основних положень. Впродовж усього періоду незалежної України створено відповідну нормативно-правову базу, ухвалено низку законодавчих документів та спеціалізованих державних програм, спрямованих на забезпечення формування професійної компе-

тентності інформаційно-бібліотечних фахівців. Серед них: Конституція та чинне законодавство України в галузях науки, освіти, культури; Закони України – «Про бібліотеки і бібліотечну справу» (від 27.01.1995 р.), «Про культуру» (від 14.12.2010 р.), «Про професійний розвиток працівників» (від 12.01.2012 р.), «Стратегія розвитку бібліотечної справи на період до 2025 року «Якісні зміни бібліотек для забезпечення сталого розвитку України»» (від 23.03.2016 р.). Розглянемо ці документи детальніше.

Чільне місце відводиться **Конституції України** [3], у якій вміщено вихідні засади законодавчого інструментарію культурної політики нашої держави. Серед них: 1) держава сприяє консолідації та розвитку української нації, її історичної свідомості, традицій і культури (ст. 11); 2) суспільне життя ґрунтується на засадах політичної, економічної та ідеологічної багатоманітності (ст. 15); 3) культурна спадщина охороняється законом (ст. 54).

Враховуючи поділ влади в Україні на законодавчу, виконавчу та судову гілки, управління діяльністю в сфері культури побудоване з урахуванням прямих та зворотних зв'язків. Найбільшою мірою управління культурним середовищем країни забезпечує виконавча гілка влади – Кабінет Міністрів України, який затверджує загальнодержавні програми соціального та національно-культурного розвитку (ст. 116).

Однак варто відзначити, що діяльність останньої суттєво пов'язана із законодавчою гілкою влади, тобто з Верховною Радою України, яка розробляє та затверджує державний бюджет і зміни до нього, а цим самим і визначає обсяги асигнувань на культуру та осяові напрями їхнього використання (ст. 85).

Основні принципи та пріоритети розвитку, а також складники державної політики у сфері культури викладено в **Законі України «Про культуру»** (від 14.12.2010 р.) [6]. Серед них: 1) рівність прав і можливостей громадян незалежно від соціального стану та національної приналежності у створенні, використанні та поширенні культурних цінностей; 2) доступність культурних цінностей, усіх видів культурних послуг та культурної діяльності для кожного громадянина; 3) забезпечення умов для творчого розвитку особистості, підвищення культурного рівня та естетичного виховання громадян; 4) поєднання державних і громадських засад у забезпеченні розвитку культури тощо.

Окрім того, у сфері культури діє низка галузевих законів та підзаконних актів, які окреслюють головні напрями діяльності закладів культури, зокрема і бібліотек.

Велике значення для забезпечення збереження і розвитку бібліотек має **Закон України «Про бібліотеки і бібліотечну справу»** (від 27.01.1995 р.) [5]. В ньому, по-перше, визначено статус бібліотек, правові й організаційні засади їх діяльності; по-друге, встановлено вимоги до, з одного боку, формування та збереження бібліотечних фондів, а з іншого – бібліотечного обслуговування; по-третє, визначено права громадян на отримання бібліотечних послуг і скарбів національної й світової культури, які зберігаються у бібліотечних фондах.

Зважаючи на те, що найбільш актуальною проблемою діяльності бібліотеки в сучасній правовій сфері є порядок надання інформації, і перш за все в електронній формі, питання врегулювання правовідносин, які вже склалися, залишається відкритим. Зокрема, мова йде про законодавчий захист діяльності бібліотек щодо електронної доставки документів, формування фондів електронних публікацій, захист авторських прав. І хоча ці питання тісно пов'язані із спектром впливу вже національної інформаційної політики, однак, на нашу думку, повинні знайти також своє відображення і в Законі України «Про бібліотеки і бібліотечну справу» як доповнення до основного тексту документу.

Загальнодержавне та загальногалузеве значення має **«Стратегія розвитку бібліотечної справи на період до 2025 року «Якісні зміни бібліотек для забезпечення сталого розвитку України»»** [8], схвалена Кабінетом Міністрів України 23 березня 2016 року № 219–р. Тут визначено 10 стратегічних напрямів розвитку бібліотечної справи. Серед них два присвячено питанню підвищення кваліфікації інформаційно-бібліотечних кадрів – п. 4 та п. 9. Наголошується на тому, що система безперервної освіти повинна здійснюватися з врахуванням, з одного боку, світових тенденцій розвитку науки та освіти, а з іншого – враховувати соціально-економічні, технологічні та культурні зміни в нашій країні. Подається середньостроковий (2018–2020 рр.) та довгостроковий (2021–2025 рр.) план дій, які передбачають радикальну модернізацію бібліотечної галузі. Окрім того, також автори стратегії наголошують на необхідності внесення змін в законодавство України. Зокрема, Закони України «Про бібліотеки і бібліотечну справу», «Про

авторське право і суміжні права», «Про обов'язковий примірник документів», «Про здійснення державних закупівель».

Визначення правових, організаційних та методичних засад регулювання системи професійного розвитку працівників є головним завданням **Закону України «Про професійний розвиток працівників»** (від 12.01.2012 р.) [7]. Цей документ в концептуальному сенсі визначає мету, принципи та основні напрями державної політики у сфері професійного розвитку працівників, повноваження й основні напрями діяльності роботодавців із зазначених питань.

Зокрема, на роботодавця покладається обов'язок щодо забезпечення підвищення кваліфікації працівників не рідше аніж один раз на п'ять років, а також здійснювати формальне та не формальне їх навчання. Причому як при професійному навчанні, так і при підтвердженні кваліфікації працівників передбачається залучення професійних спілок та організацій роботодавців.

Отже, можемо стверджувати, що підвищення соціального статусу бібліотеки вимагає підвищення фахового рівня працівників, залучення до роботи професіоналів високого класу, створення для них сприятливих умов праці в інноваційному ринковому середовищі. Кадрова політика повинна спрямовуватись не лише на збереження галузевого професійного потенціалу, але й на створення корпусу фахівців нової формації, котрі відповідали б вимогам сучасного суспільства.

Сьогодні поруч із законодавчими документами та спеціалізованими державними програмами зростає роль документів, які приймаються на рівні професійних організацій. Зокрема, Українська бібліотечна асоціація (далі – УБА) у листопаді 2018 року прийняла «Стратегію Української бібліотечної асоціації на 2019–2021 рр.» [9]. Проект було представлено для обговорення на офіційному сайті. Документ містить обґрунтовані цілі, принципи, досить конкретні завдання та напрями розвитку професійного потенціалу на період до 2021 року. Зокрема, визначено 3 головні напрями діяльності УБА: 1) розвиток галузі в цілому – ґрунтувався на системній трансформації бібліотечної галузі задля якісних змін і сталого розвитку українського суспільства і передбачав, по-перше, впровадження інноваційної діяльності бібліотек; по-друге, розвиток професійної компетентності бібліотекарів через розбудову безперервної освіти; по-третє, поширення дієвих інструментів бібліотечної адвокації; по-четверте, перебудовування системи послуг та сер-

вісів Асоціації; 2) інституційний розвиток – посилення інституційної спроможності та реалізація власного потенціалу. Тут мова йде зокрема про розвиток та зміцнення організаційної спроможності мережі регіональних відділень, досягнення максимальної ефективності менеджменту Асоціації, покращення комунікації та включеності членів Асоціації; 3) ресурсне забезпечення програми – втілення цієї ідеї потребує забезпечення достатнього і стабільного матеріального та інтелектуального ресурсів. Цей напрям реалізується завдяки, по-перше, активізації включення молоді в роботу Асоціації та інноваційну діяльність бібліотек; по-друге, залучення експертів для розвитку інтелектуального капіталу Асоціації; по-третє, забезпечення стабільного фінансування програмної діяльності [9, с. 2].

Окрім того, варто відзначити, що УБА успішно реалізовує програму «Професійний розвиток українських бібліотекарів», яка включає проведення циклу семінарів і лекцій для бібліотечно-інформаційних працівників у різних регіонах України, присвячених новим і актуальним сьогодні питанням інтелектуальної свободи, вільного доступу до інформації, можливості використання інтернету в бібліотеках. На базі Національної академії керівників кадрів культури і мистецтв 1999 р. було створено Центр безперервної інформаційно-бібліотечної освіти, який є організатором численних семінарів, тренінгів, дистанційних курсів для бібліотекарів з усіх регіонів країни. З 2010 року на його базі діє Головний тренінговий центр для бібліотекарів, створений згідно з програмою «Бібліоміст» [1, с. 196].

Сьогодні в ГТЦ розроблено навчальні програми підвищення кваліфікації бібліотечних працівників за проблематикою: «Формування культури академічної доброчесності в бібліотеці», «Інноваційні зміни в бібліотеці на основі проектного, кадрового менеджменту та ініціативної діяльності бібліотек», «Бібліотеки у системі інформаційного забезпечення євроінтеграційних процесів в Україні», «Впровадження УДК в практику роботи наукових та публічних бібліотек», «Адвокація: представлення інтересів бібліотек», «Нова бібліотечна послуга: використання інформаційних технологій та Інтернету в бібліотеці», «Технології Веб 2.0 у бібліотеці», «Інтелектуальна свобода та доступність інформації у демократичному суспільстві. Кодекс етики бібліотекаря», «Основи комп'ютерної грамотності. Основи роботи в Інтернеті для бібліотечних працівників», «Стратегії розвитку бібліотек: регіональний аспект», «Бібліотека

в цифровому середовищі. Кросплатформенні сервіси та кросмедійний контент» [10, с. 2]. Окрім того, УБА підготувала освітній онлайн-курс «Бібліотека – відкритий публічний простір», який розміщений на її офіційному сайті. Він складається із 30 відеоуроків, об'єднаних у 5 головних тем: 1) бібліотека як система; 2) бібліотека як простір; 3) бібліотека – доступ до інформації та знань; 4) бібліотека – місце зустрічей; 5) бібліотека – адвокація та комунікація. Дистанційне навчання орієнтоване на працівників невеликих бібліотек (міських, районних, сільських). Його тренерами є досвідчені та визнані фахівці бібліотечної сфери: кандидат наук із соц. комунікацій Бруй О., кандидат педагогічних наук, доцент Шевченко І., кандидатки історичних наук Сошинська Я., Бояринова О. Цікавим є цикл вебінарів «Бібліотека і виборчий процес», «Електронна книга» та «Досвід обслуговування внутрішньо переміщених осіб», який є у вільному доступі на YouTube-каналі УБА. Їх перегляд, з одного боку, сприятиме самоосвіті працівників бібліотеки, а з іншого – формуванню у них нових професійних компетентностей.

Насамкінець зазначимо, що основні кваліфікаційні характеристики інформаційно-бібліотечних фахівців визначаються «Довідником кваліфікаційних характеристик професій працівників. Випуск 81. Культура та мистецтво», затвердженим наказом Мінпраці від 29.12.2004 р. № 336. Ним передбачено перелік професій працівників, що є загальними для всіх видів економічної діяльності. У першому розділі п.п. 9 і 10 «Довідника кваліфікаційних характеристик професій працівників» зазначено, що всі працівники повинні підвищувати професійну кваліфікацію згідно з вимогами чинного законодавства [2]. Кваліфікаційні категорії підвищуються насамперед тим працівникам, які успішно виконують посадові завдання й обов'язки, творчо та сумлінно ставляться до службових доручень і вимог посадових інструкцій. Присвоюють і підвищують кваліфікаційні категорії працівникам комісії з проведення кваліфікаційної атестації. Отже, роботодавець і працівник мають взаємні зобов'язання: роботодавець організовує професійне навчання з метою підвищення кваліфікації та проводить атестацію, а працівник, навчаючись, підвищує кваліфікаційний розряд (категорію) шляхом переатестації.

Окрім того варто відзначити, що кваліфікаційні категорії працівникам культури встановлюються залежно від наявності певного рівня освіти та стажу роботи. Зокрема, для провідного бібліотекаря вимагається наявність повної вищої освіти відповідного напрямку підготовки

(магістр, спеціаліст) та стаж роботи за професією бібліотекаря I категорії – не менше 2 років. Бібліотекар I категорії повинен мати повну вищу освіту відповідного напрямку підготовки (магістр, спеціаліст): для магістра – без вимог до стажу роботи; спеціаліста – стаж роботи за професією бібліотекаря II категорії – не менше ніж 2 роки; бібліотекар II категорії – повну вищу освіту відповідного напрямку підготовки (спеціаліст). Стаж роботи за професією бібліотекаря – не менше ніж 1 рік; бібліотекар – повну вищу освіту відповідного напрямку підготовки (спеціаліст) без вимог до стажу роботи.

Серед основних критеріїв оцінки бібліотечних кадрів нового типу варто відзначити такі: професійна компетентність, творча активність, уміння глибоко аналізувати ринкові ситуації, якість виконуваних робіт (дотримання нормативних вимог, оперативність, систематичність і своєчасність), дисциплінованість, комунікабельність та організаторські здібності. Умовно (за посадами) ці вимоги можна розділити так:

- керівник бібліотеки має володіти теорією питання стратегічного розвитку установи, вміти прогнозувати та планувати її діяльність, приймати інноваційні рішення;
- керівник середнього рівня (завідувачі відділів, секторів, груп) – це дослідник-технолог, який мусить мати високу технологічну бібліотечну кваліфікацію, оскільки без цілісного уявлення про бібліотеку як єдину систему важко вирішувати будь-які виробничі питання і питання автоматизації інформаційно-бібліотечних процесів. Вони повинні володіти методами науково-дослідної роботи, вміти складати технологічні завдання для розробки програмного забезпечення та необхідні методичні документи;
- провідні бібліотекарі, бібліографи – це основні бібліотечні практики, їх професіоналізм полягає у комп'ютерній підготовці, вмінні проводити операційно-технологічні аналізи циклів, вивченні інформаційних потреб користувачів, здійсненні опрацювання статистичних даних за підсумками досліджень, у безпосередньому впровадженні у практику результатів досліджень та інновацій;
- кваліфікація бібліотекарів тісно пов'язана з професіоналізмом завідувачів відділів та головних спеціалістів, оскільки саме вони перевіряють на практиці нові технологічні цикли, програми. На їх виробничу діяльність впливають всі помилки та прорахунки, яких припустилися керівники підрозділів і провідні спеціалісти [4, с. 75].

Цілком прийнятним способом оцінки якостей бібліотечних спеціалістів є професіограми. Зазвичай вони формуються згідно з єдиною структурною схемою, яка містить розділи:

1. Загальна характеристика професії.
2. Зміст і форми трудової діяльності. Виробничі операції, взаємозв'язки.
3. Кваліфікаційні вимоги до спеціаліста.
4. Професійно-особові якості бібліотекаря (інтелектуальний рівень, розумові, мовні, комунікативні здібності тощо).
5. Підвищення кваліфікації.

На відміну від кваліфікаційних довідників, професіограми окреслюють конкретніші характеристики посадових обов'язків і виконуваних функцій, висвітлюють необхідні вимоги для їх виконання на цій посаді. Завдяки професіограмам полегшується процес оцінки професійних та особистісних якостей, їх відповідність до вимог конкретної посади [4, с. 75].

Висновки та практичне значення. Дослідження виконано на підставах аналізу чинного українського законодавства та практики його застосування, вивчення наукових праць провідних фахівців бібліотечної галузі. Відтак, з'ясовано, що нормативно-правове забезпечення формування професійної компетентності бібліотекарів – на належному рівні. Відбувається не тільки підвищення професійної кваліфікації, але й перекваліфікація, перепідготовка й набуття професійної кваліфікації бібліотечних працівників з іншою базовою освітою. Однак, незважаючи на це, варто наголосити на тому, що на сьогоднішній день проведення ефективної кадрової політики сучасної бібліотеки зумовлено глобальними змінами в нашому суспільстві. Це насамперед, упровадження у роботу бібліотек новітньої техніки та інноваційних технологій; нерівномірність у вирішенні питань роботи бібліотек різних типів і видів; прискорення процесів модернізації бібліотек і у зв'язку з цим необхідність професійної соціалізації; об'єднання бібліотекарів у професійні спільноти такі, як асоціації для вирішення спільних проблем, підвищення кваліфікації у бібліотечних колективах як мотивація навчання. Все це впливає на формування нового рівня правовідносин в інформаційно-бібліотечній діяльності, що своєю чергою, вимагає доповнення та розширення норм низки нормативно-правових актів вітчизняного законодавства.

Список бібліографічних посилань

1. Воскобойнікова-Гузєва О. В. *Стратегії розвитку бібліотечно-інформаційної сфери України: генезис, концепції, модернізація* : монографія / наук. ред. Ковальчук Г. І., НАН України, Нац. б-ка України ім. В. І. Вернадського. Київ : Академперіодика, 2014. 362 с.
2. Довідник кваліфікаційних характеристик професій працівників. Випуск 1. Культура та мистецтво, затвердженому наказом Міністерства культури і мистецтв України від 14.04.2000 № 168. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0168280-00> (дата звернення: 14.12.2020).
3. Конституція України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96%D0%B2%D1%80/ed19960628#Text> (дата звернення: 14.12.2020).
4. Мудроха В. Атестація як визначальний чинник управління кадровим ресурсом. *Бібліотекознавство. Документознавство. Інформологія*. 2016. № 2. С. 72–78.
5. Про бібліотеки і бібліотечну справу : Закон України від 27.01.1995 р. № 32/95. URL: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/32/95-%D0%B2%D1%80> (дата звернення: 14.12.2020).
6. Про культуру : Закон України від 14.12.2010 р. № 2778-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2778-17#Text> (дата звернення: 14.12.2020).
7. Про професійний розвиток працівників: Закон України від 12 січ. 2012 р. № 4312-VI. URL: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/4312-17> (дата звернення: 14.12.2020).
8. Про схвалення Стратегії розвитку бібліотечної справи на період до 2025 року «Якісні зміни бібліотек для забезпечення сталого розвитку України» : Розпорядження Кабінету Міністрів України від 23.03.2016 № 219–р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/219-2016-%D1%80#Text> (дата звернення: 14.12.2020).
9. Проект Стратегії Української бібліотечної асоціації на 2019–2021 роки. *Бібліотека. Бюлетень Української бібліотечної асоціації*. 2018. № 2–3. С. 2.
10. Шевченко І. Розвинути професійні компетентності бібліотекарів через розбудову безперервної освіти. *Бібліотека. Бюлетень Української бібліотечної асоціації*. 2019. № 4. С. 2.

References

1. Voskoboinikova-Guzeva, O. V. (2014). *Strategii rozvytku bibliotechno-informatsiinoi sfery Ukrainy: henezys, kontseptsii, modernizatsiia*. [Strategies of development of library and information sphere of Ukraine: genesis, concepts, modernization]. (Kovalchuk H. I. (Ed.)) Kyiv, Ukraine: Akademperiodyka. [In Ukrainian].

2. Cabinet of Ministers of Ukraine (2020). Dovidnyk kvalifikatsiinykh kharakterystyk profesii pratsivnykiv. Vypusk 1. Kultura ta mystetstvo, zatverdzhennomu nakazom Ministerstva kultury i mystetstv Ukrainy vid 14.04.2000 no.168. [Handbook of qualifying characteristics trades workers/ Issue 1. Culture and art, approved by the order of the Ministry of Culture and Arts of Ukraine dated 14.04.2000 No168]. Retrieved from <http://www.jobs.ua/ukr/dkhp/vipusk-81/> [In Ukrainian].

3. Verkhovna Rada of Ukraine (1996). Konstytutsiia Ukrainy. [Constitution of Ukraine]. Retrieved from <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96%D0%B2%D1%80/ed19960628#Text> [In Ukrainian].

4. Mudrokha, V. (2016). Atestatsiia yak vyznachalnyi chynnyk upravlinnia kadrovym resursom. [The attestation as a determining factor in management of cadre resource]. *Bibliotekoznavstvo. Dokumentoznavstvo. Informolohiia*. [Library science. Documentation. Informology], 2, 72-78. [In Ukrainian].

5. Verkhovna Rada of Ukraine (1995). Pro biblioteky i biblioteknu spravu: Zakon Ukrainy vid 27.01.1995 r. no. 33/95-VR. [On Libraries and Librarianship: Law of Ukraine from January 27 1995, No32/95]. Retrieved from <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/32/95-%D0%B2%D1%80> [In Ukrainian].

6. Verkhovna Rada of Ukraine (2010). Pro kulturu: Zakon Ukrayiny vid 14.12.2010 r. no. 2778-VI. [On Culture: Law of Ukraine from December 14 2010, No2778-VI]. Retrieved from <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2778-17#Text> [In Ukrainian].

7. Verkhovna Rada of Ukraine (2012). Pro profesiynny rozvytok pratsivnykiv: Zakon Ukrayiny vid 12.01.2012 r. no. 4312-VI. [On the professional development of employees: Law of Ukraine from January 12 2012, № 4312-VI]. Retrieved from <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/4312-17> [In Ukrainian].

8. Kabinet Ministriv Ukrainy (2016). Pro skhvalennya Stratehii rozvytku biblioteknoi spravy na period do 2025 roku "Yakisni zminy bibliotek dlia zabezpechennia staloho rozvytku Ukrayiny": Rozporiadzhennia Kabinetu Ministriv Ukrayiny vid 23.03.2016 r. no. 219 [On approval of the Strategy for the development of librarianship for the period up to 2025 "Qualitative changes in libraries to ensure sustainable development of Ukraine": Order of the Cabinet of Ministers of Ukraine of March 23, 2016]. Retrieved from <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/219-2016-%D1%80#Text> [In Ukrainian].

9. Proekt Stratehiiy Ukrayinskoj biblioteknoi asotsiatsii na 2019-2021 roky (2018). [Draft Strategy of the Ukrainian Library Association for 2019-2021]. *Biblioteka. Biuleten Ukrayinskoj biblioteknoi asotsiatsii*. [Library. Bulletin of the Ukrainian Library Association], 2-3, 2. [In Ukrainian].

10. Shevchenko, I. (2019). Rozvynuty profesini kompetentnosti bibliotekariv cherez rozbudovu bezperernoy osvity. [To develop professional competencies of librarians through the development of continuing education]. *Biblioteka. Biuleten Ukrayinskoj Biblioteknoi Asotsiatsii*. [Library. Bulletin of the Ukrainian Library Association] 4, 2. [In Ukrainian].

Valentyna Mudrokha,

ORCID 0000-0001-9508-227X,

PhD in. Social Commucation,

Head of the Department of Library Science,

Vasyl Stefanyk National Scientific Library of Ukraine in Lviv,

2, Vasyl Stefanyk Street, Lviv, 79000, Ukraine

e-mail: mudrokhavalentyna@gmail.com

REGULATORY AND LEGAL SUPPORT FOR THE FORMATION OF PROFESSIONAL COMPETENCE OF INFORMATION-LIBRARY SPECIALISTS

Purpose of the article. The article is devoted to the analysis of the current Ukrainian legislation, which regulates legal relations in the field of information and library action. The main directions of normative-legal provision of formation of professional competence of information-library specialists are determined. Accented is placed on the important role in the formation of professional competence of librarians of specialized professional projects and programs. It is emphasized that despite the recommendatory nature, they are widely used by information and library institutions. The effective personnel policy of a modern library is due to the global changes taking place in our society. This is, first of all, the introduction of new and innovative technologies in the work of libraries; uneven solution of issues of functioning of libraries of different types and kinds; accelerating the process of modernizing libraries and, consequently, the need to unite librarians into professional communities. These factors influence the formation of a new level of legal relations in information and library activities, which requires the addition and expansion of a number of regulations of Ukrainian legislation. It is established that the main qualification characteristics of information and library specialists are determined, on the one side, by the "Handbook of qualification characteristics of employees' professions", and on the other - by professional profiles. Important professional qualities of modern librarians are: professional competence, creative activity, ability to professionally analyze market situations, proper quality of work performed (compliance with regulations, efficiency, systematicity and timeliness), discipline, sociability and organizational skills. **Methodology.** Based on the application of theoretical (analysis, synthesis, abstraction, generalization) and empirical (observation, study of products of activity) research methods, the need was established to reform and supplement industry legislation, as a number of new concepts and legal relations that require regulation. **Scientific novelty.** In modern conditions of state formation, the problem of legislative regulation of the formation of professional competence of information and library professionals is becoming relevant and vital, because the solution of this problem depends on the

possibility of successful functioning of libraries. Social transformations, changes in social priorities, content and structure of information requests of society and individual social institutions affect the development of libraries. The new conditions in which libraries operate today require highly qualified specialists who are able to modernize the work of these institutions on the basis of new strategies. **Conclusions.** The research was performed on the basis of the analysis of the current Ukrainian legislation and the practice of its application, the study of scientific works of the leading specialists of the library branch. It was found that the legal support for the formation of professional competence of librarians is at the appropriate level. There is not only professional development, but also retraining and professional development of librarians with other basic education. However, it should be emphasized that today there is no state agency that would form a united standpoint and comprehensively implement state policy in the field of library activities.

Keywords: legislation of Ukraine, specialized professional projects and programs, information-library activities, professional development of a librarian, formation of professional competence of information-library specialists, qualification characteristics of employees.

Стаття надійшла до редакції 3.12.2021 р.